

Kuusamon kaupunki
Yhdyskuntatekniikan lautakunta
PL 9
93601 Kuusamo
yhdyskuntatekniikka@kuusamo.fi

MUISTUTUS

29.12.2016

Dnro 881/2016

Asia: Paliskuntain yhdistyksen muistutus koskien Maaningan tuulivoimaosayleiskaavaa

MAANINGAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA

Kaavaluonnos

EPV Tuulivoima Oy suunnittelee tuulipuiston rakentamista Kuusamoon. Puiston sähkönsiirtovaihtoehtoista toinen sijoittuu lisäksi Posion kunnan puolelle. Puistoon saisi kaavaluonnoksen mukaan sijoittaa 60 tuulivoimalasta muodostuvan kokonaisuuden, joka koostuu tuulivoimaloista perustuksineen, tuulivoimaloiden välisistä huoltoteistä, jotka pidetään auki ympäri vuoden, tuulivoimaloiden välisistä keski-jännitekaapeleista (20–36 kV maakaapeli), sekä kahdesta sähköasemasta, joiden kautta sähkö siirretään alueverkkoon (110 kV).

Tuulipuisto sijoittuu Tolvan paliskunnan alueelle. Sähkönsiirtovaihtoehtoista toinen sijoittuu Alakitkan paliskuntaan. Poronhoito on pitkän perinteen omaava ja yhä tärkeä elinkeino Kuusamossa. Sen merkitys Kuusamon imagolle on suuri. Poronhoito on merkittävä sidostoimiala Kuusamon matkailulle ja se työllistää myös lihan jalostamisen kautta. Erityisesti pienemmissä kylissä poronhoito on merkittävä työllistäjä ja elinvoimaisuuden ylläpitäjä. Paliskuntien poronhoito perustuu luonnonlaitumien käyttöön.

Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituksessa

Poronhoitolaki (848/1990) (PHL) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon kaavoituksessa poronhoitoalueella. Poronhoitolaissa (3§) säädetään poronhoidolle vapaa laidunnusoikeus maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta, poikkeuksena viljelykset ja vakituisen asutuksen pihapiirit (32 §). Poronhoito-oikeus on tarkoitettu pysyväksi oikeudeksi (HE 244/1989). Lain 53 § velvoittaa viranomaisen neuvottelemaan asianosaisen paliskunnan kanssa valtion maita koskevien hankkeiden yhteydessä, mikäli ne vaikuttavat olennaisesti poronhoidon harjoittamiseen. Vaikka alue ei sijaitsekaan valtion maalla, on neuvottelut poronhoidon kanssa koettu hyväksi toimintatavaksi elinkeinojen yhteensovittamiseksi lukuisissa poronhoitoalueelle sijoittuvissa maankäyttöhankkeissa ja kaavoissa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) osana maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää turvaavat myös poronhoidon alueidenkäyttöllisiä edellytyksiä. Alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen edistämisestä (MRL 24.2 §).

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan poronhoitoaluetta koskevan suunnittelumääräyksen mukaan: ”Alueiden käytön suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset. ---”. Vastikään valtuustossa olleen Kuusamon strategisen osayleiskaavan yleismääräys edellyttää myös poronhoidon turvaamista kaavoituksessa: ”*Tarkemmassa suunnittelussa tulee turvata porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset säilyttämällä laidunalueiden yhtenäisyys ja kulkureitit laidunalueiden välillä. ---*” Saman kaavan tv -merkinnän suunnittelumääräyksen mukaan poronhoidon edellytykset tulee ottaa huomioon tuulipuiston suunnittelussa.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 39 § mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Porotalous on Kuusamossa merkittävä elinkeino ja sen oikeudet ja toimintaedellytykset on turvattava kaavaratkaisussa.

Hankkeen vaikutukset

Paliskunta on yhtenäinen toimintaympäristö, joka koostuu erilaisista vuodenaikaisista laitumista ja muista toiminnallisista alueista sekä poronhoidon infrastruktuurista. Paliskunnan alueelle tulevilla maankäyttöhankkeella on aina vaikutuksia paliskunnan toiminnalle. Maaningan tuulivoimahankkeen poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista on tehty laaja selvitys hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä. Arvioinnin johtopäätös on, että hankkeen vaikutus Tolvan paliskunnan poronhoidolle vaihtoehdossa VE 1 ja VE 2 on *merkittävän kielteinen*.

Maaningan tuulivoimahanke aiheuttaa suuret suorat ja epäsuorat laidunmenetykset kohtuullisen pienelle Tolvan paliskunnalle. Laidunmenetyksestä tekee vielä merkittävämmän sen sijainti. Hanke sijoittuu paliskunnan tärkeimmälle yhtenäiselle laidunalueelle, missä on laidunnusrauha, ja missä laiduntaa yli 70 % paliskunnan poroista vuotuisen laidunkiertonsa eri vaiheissa. Ainakin vasoma-alueena hankealue todennäköisesti menetetään pysyvästi. Yhtenäinen laidunalue pirstotaan suunnitelmalla, jossa on kaksi erillistä, laajaa tuulivoimaloiden aluetta. Hanke todennäköisesti aiheuttaa porojen siirtymisen alueille, missä ne aiheuttavat haittaa vakitukselle asutukselle ja viljelyksille. Tämä on poronhoitolaissa kiellettyä, joten Tolvan paliskunnalle aiheutuu valtavasti lisätyötä ja kustannuksia porojen siirtämisestä ja aitaamisesta. Lisäksi aiheutuu ristiriitoja viljelijöiden ja asukkaiden kanssa. Hanke vaikeuttaa poronhoitotoita alueella sekä kesällä (vasanmerkintä) että syksyllä (erotukset) haittaamalla porojen kuljettamista aitoihin. Tuulipuiston talvellakin auki pidettävät tiet lisäävät rauhattomuutta alueella ja voivat lisätä porovarkauksia. Talvella porot lähtevät helposti kulkemaan auki olevaa alueen tulotietä pitkin kohti 5-tietä ja jäävät viimeistään siellä liikenteen sekaan. Onnettomuudet lisääntyvät.

Kaiken kaikkiaan Tolvan paliskunnalle aiheutuva haitta on kohtuuton, eikä ole varmaa voidaanko sitä lieventää mitenkään. Suora ja epäsuora laidunmenetys nykyisellä suunnitelmalla on niin suuri. Paliskunta vastustaa hanketta.

Kaavan sisältö

Kaavoissa on aina kyse erilaisten maankäytöllisten tavoitteiden ja tarpeiden yhteensovittamisesta. Maaninnan tuulivoimaosayleiskaavan luonnoksessa ei oteta poronhoitoa huomioon mitenkään. Kaavaa on välttämätöntä muuttaa, jotta poronhoidon edellytykset VAT ja maakuntakaavan mukaisesti *turvataan*. Kaavaselostuksessa poronhoidolle aiheutuvia haittoja kuvataan varsin ohuesti. Sitä tulee täydentää.

Kaava-alueen muuttuessa porolaitumesta teollisuuden maisemaksi, on sinne hyvin todennäköisesti rakennettava uusia poroaitoja, kuten pyynti-, vasanmerkinä- tai erotusaitoja, jotta poronhoidon toiminta alueella voisi teoriassakaan jatkua. Tällä hetkellä kaavaluonnoksen rakentamisrajoitus M-1 -alueella estää rakentamisen. M-1 -alueen määräykseen tulee lisätä metsä- ja porotaloutta varten tarvittavien rakennelmien rakentaminen, esimerkiksi:

Alueelle saa kuitenkin rakentaa maa-, metsä- ja porotaloutteen liittyviä vähäisiä rakennelmia.

Myös kaavan yleismääräyksiin tulee lisätä määräys, jolla *turvataan* poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset kaavan suunnittelussa ja toteutuksessa VAT ja maakuntakaavan mukaisesti. Esimerkiksi:

Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Kaavamääräystä on syytä avata kaavaselostuksessa, jotta ymmärretään, mitä toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaaminen tässä tapauksessa tuulivoimayhtiöltä edellyttää. Poronhoidon edellytysten turvaaminen suunnittelussa ja toteutuksessa tarkoittaa yhteistyötä ja vuoropuhelua (mm. voimaloiden sijoittaminen kuljetusreiteille, rakentamisen ajoittaminen vähemmän häiriöalttiille ajalle, poronhoidon rakenteiden sijoittaminen tuulipuistoalueelle, voimaloiden pysäyttäminen porojen kuljettamisen ajaksi), vaikutusten lieventämistä ja haittojen ja menetysten kompensointia. Vaikutuksia tulee seurata systemaattisesti. Seurannan pelisäännöistä ja haittojen kompensoinnista tulee neuvotella ja tehdä sopimus Tolvan paliskunnan kanssa kaavaehdotusvaiheessa, niin että kaavaan on vielä mahdollista vaikuttaa.

Kaava ei tällä hetkellä ota riittävästi huomioon valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita eikä alueen maakuntakaavaa, joten se on MRL 24 § ja 32 § vastainen. Kaava myös aiheuttaa kohtuutonta haittaa (MRL 39§) alueen poronhoito-oikeuden omaaville, Tolvan paliskunnan poronhoitajille.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao